

Imenice i padeži

Srpski jezik za 5. razred | Podsetnik za učenike i roditelje

Padeži se lakše uče kada se povežu oblik reči, značenje u rečenici i služba koju imenica obavlja. Samo nabranje pitanja nije dovoljno: isti oblik može se tumačiti tek u celom iskazu.

Vrste imenica

Imenice imenuju bića, predmete i pojave. U petom razredu obnavljaju se vlastite, zajedničke, zbirne i gradivne imenice, kao i gramatičke kategorije roda, broja i padeža. Vlastita imena pišu se velikim početnim slovom. Zbirna imenica lišće označava skup kao celinu, dok množina listovi označava više pojedinačnih listova. Gradivne imenice, kao voda i zlato, označavaju materiju.

Sedam padeža

Nominativ je osnovni oblik. Genitiv najčešće odgovara na koga/čega, dativ kome/čemu, akuzativ koga/šta, vokativ služi obraćanju, instrumental s kim/čim, a lokativ o kome/o čemu. Padežno pitanje je pomoć, ali predlog i značenje daju sigurniji odgovor. Lokativ se uvek javlja sa predlogom, dok instrumental može biti sa predlogom ili bez njega.

Značenje i služba

Nominativ je često subjekat, a akuzativ bez predloga pravi objekat. Genitiv može označiti pripadanje ili deo, dativ namenjenost, instrumental sredstvo ili društvo, lokativ mesto ili temu govora. U rečenici „Mila piše olovkom“ imenica olovkom je instrumental sredstva. U „Mila ide sa sestrom“ sestrom je instrumental društva. Isti padež može imati različita značenja.

Živo i neživo u akuzativu

Kod imenica muškog roda jednine oblik akuzativa zavisi od toga da li označavaju živo. Vidim učenika ima oblik kao genitiv, a vidim sto oblik kao nominativ. Ovo pravilo pomaže da se razlikuju isti ili slični oblici. Ne treba ga prenositi na sve rodove i brojeve bez provere konteksta.

Vokativ i pravilno obraćanje

Vokativ se odvaja zapetom: „Milice, dodaj knjigu.“ Ako je obraćanje u sredini rečenice, odvajaju ga dve zapete. Vokativ nema službu člana rečenice. Njegova uloga je komunikativna – njime dozivamo ili se obraćamo sagovorniku.

Kako analizirati imenicu

Najpre se prepisuje tačna imenica, zatim navodi njen osnovni oblik, vrsta, rod, broj i padež. Na kraju se objašnjava značenje i služba u konkretnoj rečenici. Roditelj može da menja samo jednu okolnost u primeru: knjiga je na stolu, uzimam knjigu, prilazim stolu. Tako dete vidi zašto se oblik menja i kako ga rečenica određuje.

Imenice i padeži

Srpski jezik za 5. razred | Grupa A | 45 minuta | 40 bodova

Ime i prezime: _____

Grupa A

Datum: _____

Svaki zadatak nosi 4 boda. Prikaži postupak i piši čitko.

1. Razvrstaj imenice Beograd, dečak, lišće i voda na vlastitu, zajedničku, zbirnu i gradivnu. (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

2. Odredi padež podvučene reči u rečenici: „Učenik čita knjigu.“ (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

3. Odredi padež i značenje: „Prišao je učiteljici.“ (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

4. Odredi padež i značenje: „Pišem plavom olovkom.“ (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

5. Odredi padež: „Razgovaramo o izletu.“ (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

Imenice i padeži

Srpski jezik za 5. razred | Grupa A | nastavak

6. Prepiši pravilno sa zapetama: „Milice dodaj mi svesku.“ (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

7. Odredi padež reči učenika u „Vidim učenika“ i objasni oblik. (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

8. Odredi padež reči stola u „Nema stola u sobi“ i njeno značenje. (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

9. Analiziraj imenicu sestri u „Dao sam sestri knjigu“: rod, broj, padež, značenje. (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

10. U rečenici „Marko je sa drugom razgovarao o filmu“ odredi padeže imenica Marko, drugom i filmu. (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

Osvojeno: ____ / 40 Šta treba još vežbati: _____

Imenice i padeži

Srpski jezik za 5. razred | Grupa B | 45 minuta | 40 bodova

Ime i prezime: _____

Grupa B

Datum: _____

Svaki zadatak nosi 4 boda. Prikaži postupak i piši čitko.

1. Razvrstaj imenice Dunav, učenica, cveće i pesak na vlastitu, zajedničku, zbirnu i gradivnu. (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

2. Odredi padež podvučene reči u rečenici: „Devojčica nosi ranac.“ (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

3. Odredi padež i značenje: „Poklonio je knjigu bratu.“ (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

4. Odredi padež i značenje: „Putujemo vozom.“ (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

5. Odredi padež: „Govorimo o predstavi.“ (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

Imenice i padeži

Srpski jezik za 5. razred | Grupa B | nastavak

6. Prepiši pravilno sa zapetama: „Petre zatvori prozor.“ (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

7. Odredi padež reči psa u „Vidim psa“ i objasni oblik. (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

8. Odredi padež reči vode u „Nema vode u čaši“ i njeno značenje. (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

9. Analiziraj imenicu drugarici u „Poslao sam drugarici poruku“: rod, broj, padež, značenje. (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

10. U rečenici „Ana je sa sestrom govorila o školi“ odredi padeže imenica Ana, sestrom i školi. (4 boda)

Postupak i odgovor: _____

Osvojeno: ____ / 40 Šta treba još vežbati: _____

Imenice i padeži

Srpski jezik za 5. razred | Rešenja i bodovanje – grupa A

Br.	Rešenje i smernica za bodovanje
1	Beograd vlastita; dečak zajednička; lišće zbirna; voda gradivna.
2	Knjigu je akuzativ, pravi objekat.
3	Učiteljici je dativ, pravac/namena usmerenosti.
4	Olovkom je instrumental sredstva.
5	Izletu je lokativ uz predlog o.
6	Milice, dodaj mi svesku.
7	Učenika je akuzativ jednine; za živo ima oblik kao genitiv.
8	Stola je genitiv jednine; označava odsustvo.
9	Sestri: ženski rod, jednina, dativ, primalac.
10	Marko nominativ; drugom instrumental; filmu lokativ.

Svaki zadatak nosi do 4 boda: tačan postupak, rezultat i jasno objašnjenje dele bodove prema zahtevu. Rezultat je putokaz za vežbanje, a ne školska ocena. Prihvatiti drugačije formulisane, ali tačne otvorene odgovore.

Imenice i padeži

Srpski jezik za 5. razred | Rešenja i bodovanje – grupa B

Br.	Rešenje i smernica za bodovanje
1	Dunav vlastita; učenica zajednička; cveće zbirna; pesak gradivna.
2	Ranac je akuzativ, pravi objekat.
3	Bratu je dativ, primalac.
4	Vozom je instrumental sredstva.
5	Predstavi je lokativ.
6	Petre, zatvori prozor.
7	Psa je akuzativ jednine; za živo ima oblik kao genitiv.
8	Vode je genitiv jednine; označava odsustvo.
9	Drugarici: ženski rod, jednina, dativ, primalac.
10	Ana nominativ; sestrom instrumental; školi lokativ.

Svaki zadatak nosi do 4 boda: tačan postupak, rezultat i jasno objašnjenje dele bodove prema zahtevu. Rezultat je putokaz za vežbanje, a ne školska ocena. Prihvatiti drugačije formulisane, ali tačne otvorene odgovore.